

TERVEYSTIETEELLINEN
TUTKIMUSOHJELMA
2022–2025

Sisältö

1. Terveystieteellistä tutkimusnäyttöä potilaan parhaaksi	3
2. Laadukas, turvallinen ja vaikuttava potilaan hoito edellyttää tutkimusnäyttöä	4
3. Tutkimuksen neljä painopistealuetta	5
3.1 Hyvä johtaminen	6
3.2 Hoitohenkilöstön ammatillisen toiminnan edellytykset	7
3.3 Kliinisen hoito-, terapia- ja diagnostiikkatyön menetelmät	8
3.4 Terveyspalvelujen korkea laatu	9
4. Tutkimustoiminnan käytännöt	10

1. Terveystieteellistä tutkimusnäyttöä potilaan parhaaksi

Tutkimusohjelma kuvaa Helsingin yliopistollisen sairaalan (HUS) terveystieteellisen tutkimustoiminnan tavoitteet, kohteet ja käytännöt. Tutkimusohjelma kokoaa HUSissa tehtävän terveystieteellisen tutkimuksen laajemmiksi kokonaisuuksiksi ja kuvaa HUSin terveystieteellistä tutkimusta ulkopuolisille. Tutkimusohjelman tavoitteena on ohjata HUSissa tehtävää terveystieteellistä tutkimusta muun muassa tarjoamalla tutkimusaiheita tutkimusorganisaatioille ja ammattikorkeakouluille.

Terveystieteellinen tutkimusohjelma on laadittu HUSin hoitotyötaustaisten tohtoreiden muodostamassa verkostossa vuosina 2020–2021. Tutkimusohjelman laatimista koordinoi HUS Hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, joka myös vastaa tutkimusohjelman implementaatiosta ja päivittämisestä. Terveystieteellisen tutkimusohjelman toteumasta (esim. valmistuneet väitöskirjatutkimukset ja tieteelliset artikkelit) raportoidaan Intranetissä, Internetissä ja HUS Hoitotyön vuosikertomuksissa.

Tässä tutkimusohjelmassa terveystieteellinen tutkimus kattaa seuraavat tieteenalat: hoitotiede, fysioterapia, kliininen laboratoriotiede, farmasia, kliininen ravitsemustiede, radiografia, sosiaali- ja terveyshallintotiede, terveystaloustiede sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinto.

2. Laadukas, turvallinen ja vaikuttava potilaan hoito edellyttää tutkimusnäyttöä

Yliopistosairaalana HUSilla on erityinen velvoite tuottaa tutkimusnäyttöä ja toisaalta jalkauttaa sitä potilaiden hoitokäytäntöihin.

HUSin terveystieteellisen tutkimuksen missiona on, että potilaan hoidon hyvät tulokset saavutetaan terveystieteellisellä tutkimuksella tuotetulla uudella tiedolla ja tutkimusnäyttöön perustuvien terveydenhuollon menetelmien kehittämisellä.

Visiona puolestaan on tuottaa korkeatasoista ja monipuolista terveystieteellistä tutkimusta, joka tuottaa terveyshyötyä potilaille sekä vaikuttavuutta, tehokkuutta ja laatua HUSin toiminnalle ja sen järjestämiselle.

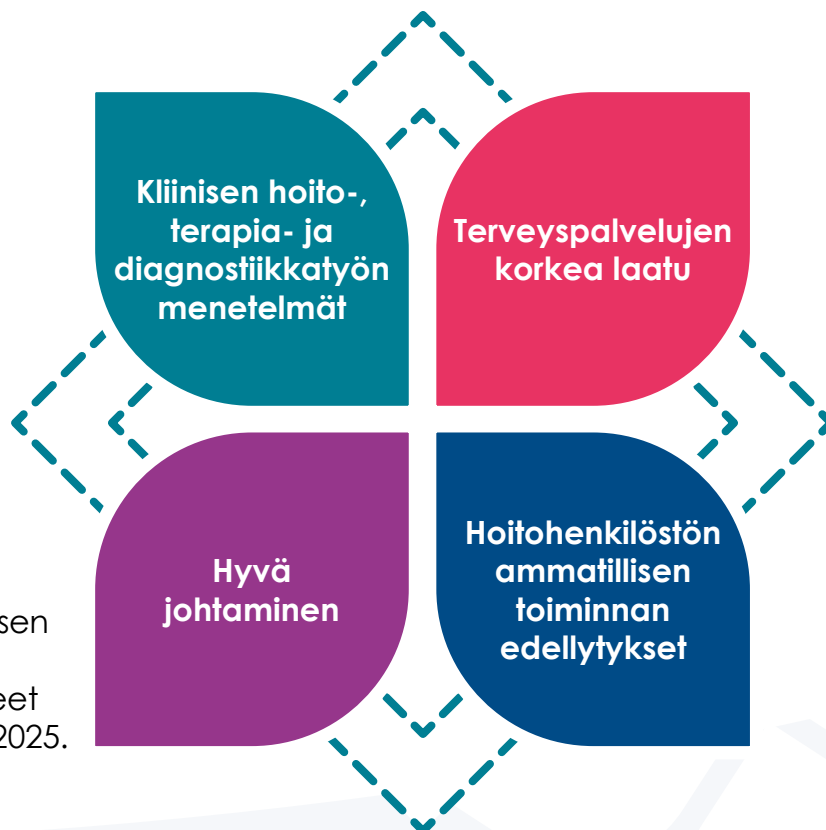
HUSissa tehtävän terveystieteellisen tutkimuksen lähtökohtana ovat kliinisessä työssä sekä sen johtamisessa ja opettamisessa ilmenevät tutkimustiedon tarpeet. Terveystieteellisellä tutkimuksella edistetään potilaan hoidon hyviä tuloksia, henkilökunnan osaamista sekä hyvää johtamista toimivissa rakenteissa. Lisäksi terveystieteellisen tutkimuksen avulla seurataan sekä kehitetään hoitotyön vaikuttavuutta ja laatua kuvaavia indikaattoreita. Tavoitteena on, että terveystieteellistä tutkimusta hyödynnetään enenevässä määrin hoidon laadun vertaiskehittämisessä ja tiedolla johtamisessa.

HUSin terveystieteellinen tutkimusohjelma vastaa erityisesti HUSin hoitotyön strategisiin tavoitteisiin ja terveydenhuollon laatu järjestelmien, kuten *Magneettisairaalamallin* ja *Joint Commission International*'n, vaatimuksiin. Magneettisairaalamallin mukaisella hoitotyön toiminnalla tavoitellaan potilaiden erinomaisia hoidon tuloksia, hoitohenkilöstön työtyytyväisyyttä sekä organisaation hyviä taloudellisia tuloksia.

3. Tutkimuksen neljä painopistealuetta

Ohjelmakaudella (2022–2025) HUSin terveystieteellinen tutkimustoiminta keskittyy neljälle painopistealueelle: hyvään johtamiseen, hoitohenkilöstön ammatillisen toiminnan edellytyksiin, kliinisen hoito-, terapia- ja diagnostiikkatyön menetelmiin ja terveyspalvelujen korkeaan laatuun (Kuvio 1). Terveystieteellinen tutkimus on tavoitteellista, monitieteistä, tieteelliset kriteerit täyttävää perus- ja soveltavaa tutkimusta, joka vastaa terveysalan ajankohtaisiin haasteisiin. Tutkimusmenetelminä käytetään enenevässä määrin kokeellisia tutkimusasetelmia (RCT) sekä mittareiden kehittämistä ja validointia (ml. käytettävyyssarvioinnit). Tutkimuksessa hyödynnetään erilaisin kliinisin mittauksin kerättyjä sekä rekisteri-, kysely-, haastattelu- ja asiakirja-aineistoja.

Kuvio 1. Terveystieteellisen tutkimuksen painopistealueet vuosina 2022–2025.

3.1 Hyvä johtaminen

Hyvän johtamisen perusta on HUSin strategia vuosille 2020–2024, jonka mukaan HUS tuottaa parasta mahdollista hoitoa ja palvelua, on paras yhteisö oppia ja tehdä merkityksellistä työtä sekä tuottaa tehokkaasti ja vaikuttavasti terveyttä. Lisäksi organisaatiossa kannetaan vastuuta yhteiseksi hyväksi ja toteutetaan digitaalinen muutos. Hyvä johtaminen perustuu myös HUS Hoitotyön strategiaan, jonka mukaan johtamisessa varmistetaan hoitohenkilökunnan osaaminen sekä työtyytyväisyys. Muuttuvassa ympäristössä johtaminen painottuu potilashoidon laadun ja potilaslähtöisyyden sekä sairaalan veto- ja pitovoimaisuuden edistämiseen ja ylläpitoon huomioiden potilaiden ja organisaation monimuotoisuus. Sitoutuminen magneettisairaalamallin mukaiseen kehittämiseen tarkoittaa laadukkaan osallistavan johtamisen kehittämistä. Hyvällä johtamisella pyritään edistämään sosiaali- ja terveystieteiden integraatiota ja yhteistyötä. Hyvällä johtamisella on keskeinen merkitys organisaation arvojen jalkauttamisessa ja niiden tarkastelussa.

Johtamistutkimus käsittää laajan valikoiman erilaisia aihealueita, jotka linkittyvät meneillään oleviin strategia- ja rakennushankkeisiin sekä liittyvät muun muassa monikulttuurisuuden ja eri-ikäisten ja erilaisissa elämäntilanteissa olevien työntekijöiden johtamiseen. Johtamistutkimuksella lisätään organisaation kyvykkyyttä tukea eri tason esihenkilöitä laadukkaassa johtamisessa. Lisäksi tutkimuksella tuetaan tiedolla johtamista hoidon laadun, optimaalisen henkilöstörakenteen ja -resurssoinnin sekä osaamisen varmistamiseksi.

Ohjelmakaudella tutkimus kohdistuu seuraaville aihepiireille:

- **Organisaation veto- ja pitovoimaisuuden lisäämisen ja ylläpidon johtaminen**
- **Potilas-/asiakaslähtöisyyden edistämisen ja ylläpidon johtaminen**
- **Hoitohenkilökunnan työtyytyväisyyden johtaminen**
- **Johtaminen muuttuvassa ja monimuotoisessa toimintaympäristössä**
- **Sosiaali- ja terveystieteiden integraation ja yhteistyön johtaminen**

3.2 Hoitohenkilöstön ammatillisen toiminnan edellytykset

HUSin hoitotyön ammatillisen toimintamallin mukaan laadukas ammatillinen toiminta sisältää aitoa välittämistä, kokonaisvaltaista hoitoa, hoitohenkilöstön itsenäistä toimintaa sekä vuorovaikutusta ja yhteistyötä kollegoiden kesken sekä tiimien, muiden ammattiryhmien ja potilaiden ja omaisten kanssa. Turvaamalla hoitohenkilöstön ammatillisen toiminnan edellytykset kyetään reagoimaan toimintaympäristön muutoksiin, kuten palvelujärjestelmän muuttumiseen, muutoksiin väestön ikärakenteessa ja terveydessä sekä teknologian sulautumiseen osaksi hoitotyötä. Tieteen ja koulutuksen kehitys muuttavat hoitohenkilöstön ammatillista toimintaympäristöä ja osaamisvaatimuksia. Monikulttuurisuuden lisääntyminen työelämässä tuo uudenlaisia vaatimuksia hoitohenkilöstön ammatilliselle toiminnalle.

Suomessa terveydenhuollon ammatillisen toiminnan edellytysten turvaamisesta ja osaamisen vahvistamisesta on säädetty laissa. Sitä edellyttää myös HUSin strategia (2020–2024) päämäärällään ”HUS on paras yhteisö oppia, tutkia ja tehdä merkityksellistä työtä”. Hoitohenkilöstön ammatillisen toiminnan edellytyksistä, laadusta ja vaikuttavuudesta tarvitaan tutkimusnäyttöä muun muassa opiskelijaohjauksesta, uusien työntekijöiden perehdyttämisestä, ammatillisista siirtymävaiheista sekä ammattilaisten välisestä yhteistyöstä.

Ohjelmakaudella tutkimus kohdistuu seuraaville aihepiireille:

- **Digitalisaation vaikutukset hoitohenkilöstön ammatilliseen toimintaan**
- **Laadukas ja vaikuttava opiskelijaohjaus**
- **Laadukas ja vaikuttava uusien työntekijöiden perehdytys**
- **Laadukas ja vaikuttava ammatillisten siirtymävaiheiden tuki**
- **Sujuva ja saumaton yhteistyö ammatillisessa toiminnassa**
- **Monikulttuurisuuden vaikutukset hoitohenkilöstön ammatilliseen toimintaan**

3.3 Kliinisen hoito-, terapia- ja diagnostiikkatyön menetelmät

Erikoissairaanhoidon vastuulle kuuluvat kaikista sairaimmat ja vaativinta hoitoa tarvitsevat potilaat. HUSilla on myös kansallinen velvoite hoitaa harvinaisia sairauksia ja toteuttaa niihin liittyviä toimenpiteitä. Hoito-, terapia- ja diagnostiikkatyön menetelmien valinta potilaiden hoidossa tulee olla näyttöön perustuvaa ja siksi tarvitaan tutkimusnäyttöä erilaisten interventioiden hyödyistä sekä tuloksellisuudesta HUSin kaikissa toimintaympäristöissä. Lisäksi HUS on sitoutunut Magneettisairaalamallin mukaiseen toimintaan, jossa edellytetään muun muassa jatkuvaa kliinisen hoitotyön ja kuntoutuksen tutkimusnäytön kartuttamista.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus 888/2019 yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen rahoituksesta korostaa yhtenä kolmesta painopistealueesta kliinistä ja terveystieteellistä tutkimusta. HUSissa läheinen yhteistyö tutkijoiden ja hoitohenkilökunnan kanssa mahdollistaa potilaan hoidon yhteydessä esiin tulevien ongelmien tutkimisen. Läheinen yhteistyö hoitohenkilökunnan kanssa lisää tietoisuutta tutkimuksen toteuttamisesta sekä tutkimusmyönteisyyttä.

Tutkimus kohdistuu kliinisen toiminnan menetelmiin ja arviointiin. Lisäksi tutkimus kohdistuu näyttöön perustuvaan toimintaan, erityisesti tutkimusnäytön implementointiin ja näyttöön perustuvan toiminnan tuloksiin. Tutkimus tuottaa tietoa vaikuttavan, tutkimukseen perustuvan hoito-, terapia- ja diagnostiikkatyön toteuttamiseksi ja kehittämiseksi.

Ohjelmakaudella tutkimus kohdistuu seuraaville aihepiireille:

- Potilaan kliinisen tilan arvioinnissa käytettävien mittareiden validointi ja kehittäminen
- Potilaan toimintakyvyn ja terveyteen liittyvän elämänlaadun arviointi
- Näyttöön perustuvien kliinisten interventioiden ja toimintamallien kehittäminen ja arviointi
- Kliinisten hoitoprosessien kehittäminen ja arviointi
- Näyttöön perustuvan toiminnan arviointi

3.4 Terveyspalvelujen korkea laatu

HUS tarjoaa Suomen suurimpana erikoissairaanhoidon palveluntuottajana ja tutkimusorganisaationa monipuoliset mahdollisuudet terveyspalvelujen laadun tutkimiseen. HUSin visio on toimia terveydenhuollon suunnannäyttäjänä.

HUSin hoitotyön strategisena tavoitteena on laadukas ja turvallinen potilaan hoito. Laatu sisältää potilasturvallisuuden, hoidon saatavuuden ja oikea-aikaisuuden, hoidon tuloksellisuuden, hoitomenetelmien vaikuttavuuden, potilaan kokemuksen ja henkilöstön osaamisen painopistealueet. Hoidon laatua mitataan ja seurataan järjestelmällisesti potilaan kokemuksen, kliinisen kokemuksen, toimintaympäristön ja tutkimusnäytön näkökulmasta.

Hoidon laatua tulee jatkuvasti parantaa ja kehittää potilaspalautteita ja osallisuustoimintaa hyödyntäen sekä tunnistamalla hoitoprosessien poikkeamia. Hoidon korkea laatu ja vaikuttavuus taataan systemaattisella tutkimuksella ja toiminnan kehittämällä. HUSissa terveystieteellisen tutkimuksen kiinnostuksen kohteena on tutkia hoidon laadun arviointia ja kehittämistä erikoissairaanhoidon palvelujen käyttäjän näkökulma huomioon ottaen. Tutkimustulosten perusteella seurataan ja kehitetään terveyspalvelujen laatua, potilaslähtöistä hoitokulttuuria sekä hoitotyön laatua mittaavia erilaisia indikaattoreita. Laadun tutkiminen tuottaa uutta näyttöön perustuvaa tietoa potilaiden hoitoon.

Ohjelmakaudella tutkimus kohdistuu seuraaville aihepiireille:

- Potilas- ja asiakaskokemuksen arviointi ja arviointimenetelmien kehittäminen
- Potilas- ja asiakasosallisuustoiminnan vaikutukset potilaisiin, henkilökuntaan ja organisaatioon
- Hoitotyönsensitiivisen laadun ja potilasturvallisuuden sekä niihin liittyvien tekijöiden arviointi
- Hoito-, terapia- ja diagnostiikkatyön vaikuttavuus potilaiden, henkilökunnan sekä organisaation näkökulmasta

4 Tutkimustoiminnan käytännöt

HUSissa tuotettava terveystieteellinen tutkimus on eettisesti korkeatasoista ja laadukasta ja sitä toteutetaan yhteistyössä sekä HUSin sisäisten, että ulkoisten sidosryhmien kanssa. Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat kansalliset korkeakoulut ja tutkimuslaitokset. Lisäksi pyritään enenevässä määrin kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön.

Ohjelmakaudella tuetaan tutkimustulosten ajantasaista julkaisemista eri julkaisukanavissa, kuten kansainvälisissä ja kotimaisissa vertaisarvioituissa lehdissä, avointa julkaisemista painottaen. Tutkimusnäytön saattamista hoitohenkilöstön käyttöön oikea-aikaisesti ja helposti hyödynnettävässä muodossa edistetään.

HUSin tutkimuspalvelut tukevat korkeatasoista tutkimusta tarjoamalla koulutusta ja luomalla edellytyksiä tutkimustyölle. Tutkimuspalvelut tuottavat asiakaslähtöisiä tietopalveluita ensisijaisesti tutkijoille, kuten monipuoliset tutkimusympäristöt, tutkimuksen hallintajärjestelmät ja muut sähköiset palvelut, jotka tukevat tutkijaa tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa.

HUSissa on käynnistetty vuonna 2020 tutkimusraatitoiminta, jonka tarkoituksena on edistää tutkimustoiminnan korkeaa laatua. Tutkimusraadit arvioivat lääke-, hoito- ja terveystieteellisiä tutkimuksia tutkimuksen kohteena olevien näkökulmasta. Tutkija voi pyytää tutkimusraadin jäsenten arviota esimerkiksi tutkimustiedotteen selkeydestä, tutkittavan allekirjoitettavaksi annettavasta suostumuksesta tai tutkimussuunnitelman yksityiskohdista.

Lisätietoa HUSin tutkimuspalveluista löytyy: hus.fi/tutkijalle

Lisätietoa tutkimusraadeista löytyy:
hus.fi/tutkimus-ja-opetus/tutkijan-palvelut/tutkimusraadit

Tutkimuslupaa hoito- ja terveystieteelliseen tutkimukseen sekä opinnäytetyöhön haetaan sähköisen *Tutkijan työpöytä* -järjestelmän kautta. Tutkijan työpöytä kattaa koko tutkimuslupaprosessin: sen kautta haetaan eettisen toimikunnan lausunto, tutkimuslupa ja tietolupa ja saadaan tietoa lupaprosessin etenemisestä.

**Sähköiset palvelut auttavat tutkijoita tutkimuslupaprosessin kaikissa vaiheissa:
tutkimusneuvonta@hus.fi**

Näyttöön perustuvien toimintatapojen implementoinnin ja kehittämisen tueksi HUSiin perustettiin Hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus vuoden 2019 alusta. Keskukseen tehtävänä on edistää potilasta hyödyttävän hoito- ja terveystieteellisen tutkimusnäytön tuottamista ja vahvistaa HUSia tutkimusnäytön hyödyntämisen edelläkävijänä. HUS Hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus tarjoaa resurssia niin strategialähtöiselle tutkimukselle kuin vastuuyksikkötasoiselle kehittämiselle. Resursointi toteutetaan keskuksen projektisuunnittelijoiden vakanssikäytön muodossa. Lisäksi HUS Hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus tukee tieteellistä tutkimusta vuosittain kilpailutettujen tutkijakuukausien (väitöskirja- ja post doc -tutkimus) muodossa. Tutkimuskeskus tukee HUSin terveystieteellistä tutkimustoimintaa myös vahvistamalla hoitohenkilöstön tutkimusosaamista sekä koordinoimalla HUSin väitöskirjatutkijoiden ja hoitotyötaustaisten tohtoreiden verkostoja.